

LES 2

2^e thema: God de Vader

trefwoorden:

- Licht
- Liefde 1:5, en 4:8-16
- Waarachtig 5:20
- Rechtvaardig 1:9 en 3:7
- Trouw 1:9

Licht

In het evangelie van Johannes heeft het begrip licht vrijwel steeds betrekking op Jezus. In de brief van Johannes heeft licht betrekking op God de Vader. De idee dat God licht is, vinden we ook in het Oude Testament en dan vooral in Psalm 27:1 en Habakuk 3:4. Het hoeft ons niet te verbazen dat zowel God de Vader als God de Zoon als licht worden aangeduid. Zij zijn immers één. Jezus zegt: "Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien".

Het gebruik van het woord "licht" is hier gericht op de praktische levenswijze van ons als gelovigen. God is licht, daarom moeten wij als Zijn volgelingen ook in het licht leven en zeker niet in de duisternis. Zonder de scheppende kracht van God is er slechts duisternis. Het was God zélf, die zei: "Er zij licht, en er wás licht". God is ook geen God van de schemer: het is licht of duisternis. Het spreekt mij aan dat God tijdens de schepping scheiding maakte tussen licht en duisternis.

Liefde

Het feit dat God liefde is, is overweldigend. God zegt van Zichzelf dat Zijn wezen Liefde *is*. God heeft Zijn liefde op vele manieren in de praktijk gebracht en in talloze levens en op ontelbare momenten tastbaar en zichtbaar gemaakt. Nochtans lijkt de mensheid, soms inclusief gelovigen, gevoelloos en blind voor wat God bij voortduring doet. Johannes schrijft niet in vaagheden, maar wijst op wat God doet en heeft gedaan (4:9-10). Het feit dat God Zijn Zoon heeft gegeven opdat wij voor Hem behouden zouden worden laat zien dat God metterdaad liefde *is*. God is ook de brón van alle liefde (3:1 en 4:7)

"..., laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God;"

Ook hier wijst Johannes meteen op de logische consequentie en op de praktische toepassing voor ons als gelovigen:

*"Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde".
"Geliefden, indien God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkander lief te hebben."*

Het noemen van God als Vader van Jezus Christus en als Vader van alle gelovigen is van zeer diepe betekenis voor de verbondenheid van God met ons. Hier is bij het thema ‘verbondenheid’ (koinonia) nader op ingegaan. Hier volsta ik met het noemen van de vindplaatsen. God als de Vader van Jezus: 1:3; 2:22-24; 4:14; van de gelovigen: 2:1 en vers 15 en 16:3.

Rechtvaardig en trouw

Deze woorden gebruikt Johannes om aan te geven, dat we er echt op mogen rekenen dat – als wij onze zonde erkennen en bij God neerleggen – wij volkomen vergeving ontvangen. Dat is Gods rechtvaardigheid. Zo komt God tot Zijn doel met ons. Hij combineert die heerlijke eigenschap met volkomen betrouwbaarheid. Zo is God de Vader.

3e thema: God de Zoon – Jezus Christus ‘in het vlees’ – als mens

In de opening van de brief noemt Johannes Jezus het Woord des levens. Het Woord bestond vanaf het absolute begin, d.i. van eeuwigheid. De eerste verzen brengen ons in (de mogelijkheid van) de gemeenschap met de Vader en de Zoon. De gemeenten aan wie deze brieven waren gericht hadden te maken gehad (!), met dwaalleraren. De verspreiders van die dwaalleer waren inmiddels uit die gemeenten vertrokken. Johannes schrijft aan de gelovigen, die bij de rechte leer waren gebleven.

In de brief wordt zeer nadrukkelijk gewezen op het feit dat Jezus als mens (‘in het vlees’) op deze wereld was gekomen. De dwaalleer waar Johannes zich tegen richt, verkondigt dat Jezus niet als mens in de wereld zou zijn gekomen. Deze leer wordt getypeerd als “En dit is de geest van de antichrist, waarvan gij gehoord hebt, dat hij komen zal, ...” In de brief worden de dingen vaak helder gemaakt door het gebruik van de stelling en tegenstelling, zo ook in 4:2

“...: iedere geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, is uit God; en iedere geest, die Jezus niet belijdt, is niet uit God”.

Met de theoloog Lalleman (blz. 108 van zijn Commentaar) zouden we het ook zo kunnen formuleren: ‘Een God, die af en toe op aarde verschijnt en daar voor mens speelt, is totaal anders dan de liefhebbende Vader, die Zijn Zoon zond om onze Verlosser te zijn.’ Wie dwaalt over de Zoon, dwaalt ook over de Vader. Het gaat hier om de zo genoemde ‘ultra-johannisten’, die een werk schreven met de titel: “De handelingen van Johannes”. In huidige tijd duiken veel van dit soort geschriften op. Wees gewaarschuwd: het gaat vaak om geschriften met een gnostische inslag.

Deze brief is mede de basis geweest voor de uitspraak in de geloofsbelijdenis van Nicea (325), waarin gesteld wordt dat Jezus ‘waarachtig God en waarachtig mens’ is.

NICEA: al in de vroege christenheid (rond het jaar 300) woedde er een heftige strijd binnen de kerk over dé hoeksteen van de christelijke leer, nl. de g o d h e i d van Christus. Een invloedrijk kerkvader, genaamd Arius, die presbyter was in Alexandrië, loochende de godheid van de Zoon. Hij noemde de Zoon het belangrijkste schepsel van de Vader. Bisschop Alexander riep daarop een synode (besluitvormende kerkvergadering) bijeen. Daar werd besloten dat de leer van Arius ketters was. Arius werd veroordeeld en afgezet. Daarop ontstond een hevige strijd om het fundament van de christelijke leer. De Romeinse keizer Constantijn de Grote liet vervolgens in het jaar 325 een oecumenisch concilie (hoogste kerkvergadering) houden in N i c e a. De geloofsbelijdenis die hieruit ontstond en die nog steeds door de grote christelijke kerken naast de apostolische geloofsbelijdenis wordt onderschreven, vermeldde de zinsnede “uit het wezen des Vader d.i. geboren, maar n i e t gemaakt, d.i. in wezen gelijk aan de Vader. Hiermee werd de leer der Arianen (volgelingen van Arius) definitief als onjuist afgewezen.

Er moet bij dit thema nog worden stilgestaan bij het gebruikte woord ‘hilasmos’ (= gr. voor verzoening, zoenoffer). Dat woord staat in 2:2 en 4:10. Het is een woord dat de sfeer ademt van de oudtestamentische offers en dat uitsluitend op deze plaats in het Nieuwe Testament voorkomt. Er is veel te doen geweest rond twee mogelijke opvattingen over de betekenis. De ene zegt dat het woord betrekking heeft op vergeving van de zondaar en de ander stelt dat het gaat om het verzoenen van de toorn van God. Hoewel gesteld kan worden dat de zinnen te kort zijn om met zekerheid de opvattingen van Johannes te kunnen vaststellen, hoeven we niet in het onzekere te blijven.

Het Oude Testament toont aan dat God zélf het initiatief nam tot het instellen van de offerdienst waardoor mensen vergeving ontvingen en dat tegelijkertijd de toorn van God werd afgewend. Het is toch een verantwoorde denkwijze om er vanuit te gaan dat dáár waar de mens wordt gereinigd van zonden, God geen aanleiding meer ziet om vertoornd te zijn. Het zijn twee dingen die volkomen met elkaar verbonden. Zij lopen in elkaar over. Persoonlijk –maar ik ben geen geschoolde theoloog– beschouw ik het geheel als een onzinnige discussie.

3e thema: God de Zoon – Jezus Christus ‘in het vlees’ – als mens

- *Getuige*
- *bewaker van de waarheid*
- *Dé Waarheid: 3:24-4:6 en 5:6-11*

Getuige

In 3,24 wordt de Geest als bewijs in de betekenis van getuige genoemd. De Geest, die in ons woont (“die Hij ons gegeven heeft” vgl. Rom. 8: 8-11 en 1 Kor. 6:19 en Hand. 5:32) laat ons zien dat wij in Hem (God) zijn. Het is de Geest, die getuigt (5:6) En wat het getuigenis is, lezen we in 5:11.

Net zoals de Here Jezus zorgt voor de verbondenheid tussen God en mensen, zien we dat ook bij de Heilige Geest. De Geest brengt ons bij de Zoon. Want de Geest getuigt op aarde (5:8) van de Zoon van God en wie in de Zoon van God gelooft, heeft het getuigenis in zich (5:10).

Bewaker van de Waarheid

In 4:2 tot 4:6 zien we de Heilige Geest als bewaker van de Waarheid. In dit verband gaat het om de waarheid dat Jezus in het vlees gekomen is en om de waarheid van het Woord.

In alle tijden zijn zeer veel en soms ernstige dwalingen binnen de kerk aan de orde geweest. Slechts indien wij ons laten leiden door de Heilige Geest kunnen wij op het juiste pad blijven. Het is niet voor niets, dat Johannes de Heilige Geest als de Geest van de waarheid stelt tegenover de geest van dwaling en van de antichrist

Waarheid als wezen

In 5,6 vinden we het wezen van de Geest: "..., omdat de Geest de waarheid *is*". In het evangelie van Johannes wordt Jezus de Waarheid genoemd en dat is Hij ook. Het benoemen van de Heilige Geest als de Waarheid behoeft ons niet te verwarren want de Geest en Christus zijn één in de drie-enig God Vader, Zoon en Geest.

4e thema: God de Heilige Geest

Het is vermeldenswaard, dat het op deze wijze gebruikte woordje zalving verder nergens in het Nieuwe Testament voorkomt. Het gebruik van het woord moet volgens vrijwel alle uitleggers niet letterlijk worden genomen. De geadresseerden waren niet met olie gezalfd. De zalving waar Johannes over schrijft is het beeld van het werk van de Heilige Geest. Er zijn drie argumenten voor:

1. met deze uitleg wordt aansluiting gevonden bij wat we over het werk van de Geest lezen in het Johannes evangelie 14:26 en 15:26 en 2 Korintiërs 1, 21-22;
2. in 2:27 staat dat zijn 'zalving u leert'. Dat wijst erop dat de zalving een persoonlijkheid heeft;
3. in meerdere Bijbelgedeelten wordt over de Here Jezus gezegd dat Hij met de Heilige Geest gezalfd was (Lucas 4:18; Handelingen 4:27 en 10:38).

Iedere gelovige heeft de Geest als gave van God ontvangen: 2:20 en 27; 3:24; 4:13

Ieder wedergeboren christen, dwz. ieder kind van God heeft de Heilige Geest als gave van God ontvangen. Daar is geen uitzondering op. Het is ook niet zo dat het een extra gave is. Allen, die Jezus Christus aanvaardden als hun Heer en Verlosser en belijden dat Hij de levende Zoon van God is, ontvangen de Heilige Geest. Zonder de Heilige Geest kan niemand voor God welgevallig leven.